

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

„Kábítószer-használat a szegregátumban élő általános iskolás gyerekek körében”

A kutatást az EMMI megrendelésére, a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal megbízásából a T-Tudok Zrt. folytatta le, a KAB-KT-007/0-2016 számú szerződés alapján.

Kutatásvezető: Lannert Judit

Háttér tanulmányok szerzői: Ciboly Ádám, Gyenge Zsuzsanna,
Kaderják Anita, Németh Szilvia, Szécsi Judit, Vince Dániel

A kutatás módszertana

Minta

- **Kvalitatív kutatás:**
  - 9 iskola Baranya, BAZ és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből
  - Tanulói workshopok
  - Szülői fókuszcsoportos interjúk
  - Interjú a pedagógusokkal és a helyi védőháló szereplőivel
- **Kvantitatív kutatás:**
  - Országos online kérdőív felső tagozatos diákoknak

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

A kvantitatív vizsgálat néhány eredménye

Kvantitatív elemzés – leíró statisztikák

- A válaszadó (3289 fő) diákok közül 28% dohányzott már (909), a dohányosok 34%-a naponta dohányzik (ESPAD: 28% és 18% naponta, 13 éves korig)
- A válaszadók 43%-a (1379) fogyasztott alkoholt a kérdőívet megelőző egy hónapban (ESPAD: 55%, 16 évesek körében)
- A válaszadók közül 261-en (8%) próbáltak már valamilyen kábítószerrel (ESPAD 14%, 16 évesek)
  - 4%-a próbálta a herbált
  - 4%-a fogyasztott alkoholt és gyógyszert együtt
  - 3% a speed-et
  - 2% a kristályt
  - 2% az ecstasy-t
  - 2% szipuzott már
- A diákok válaszai alapján a szülők szigorúbbak a kábítószerekkel, mint az alkohollal kapcsolatban (alkohol esetén 40%, herbál esetén 80% tiltaná meg)
- A diákok 36%-a ismer olyat, aki használt már valaha kábítószerrel, 7,2%-uk a családjukon belülről

Kitettség

Függő változók Magyarázó változók	A válaszadó a teszt kitöltését megelőző egy hónapban, és azt megelőzően is használt kábítószer? (N=778)	Ivott alkoholt a válaszadó az elmúlt egy hónapban? (N=1023)
ismer olyat, aki már használt kábítószer		POZITÍV
tájékozott a kábítószerrel kapcsolatban		POZITÍV
könnyen jutna kábítószerhez	POZITÍV	
kipróbált már kábítószer		POZITÍV

Életmód

Függő változók	A válaszadó a teszt kitöltését megelőző egy hónapban, és azt megelőzően is használt kábítószer? (N=778)	Ivott alkoholt a válaszadó az elmúlt egy hónapban? (N=1023)
Magyarázó változók		
reggelizés gyakorisága		NEGATÍV
energiital fogyasztás gyakori		POZITÍV
végigszívott-e már egy cigit		POZITÍV
alkoholfogyasztás gyakorisága	POZITÍV	

Családi háttér, szülő-gyermek kapcsolat, nevelési stílus

Függő változók Magyarázó változók	A válaszadó a teszt kitöltését megelőző egy hónapban, és azt megelőzően is használt kábítószer? (N=778)	Ivott alkoholt a válaszadó az elmúlt egy hónapban? (N=1023)
Nem (0=LÁNY 1=FIÚ)	NEGATÍV	
Saját könyvek száma		NEGATÍV
Engedékenység alkohollal		POZITÍV
Engedékenység marihuánával	POZITÍV	

Közösség és szabadidő

Függő változók Magyarázó változók	A válaszadó a teszt kitöltését megelőző egy hónapban, és azt megelőzően is használt kábítószer? (N=778)	Ivott alkoholt a válaszadó az elmúlt egy hónapban? (N=1023)
sportolással/tánccal töltött idő		POZITÍV
olvasással töltött idő		NEGATÍV
zenéléssel töltött idő	POZITÍV	

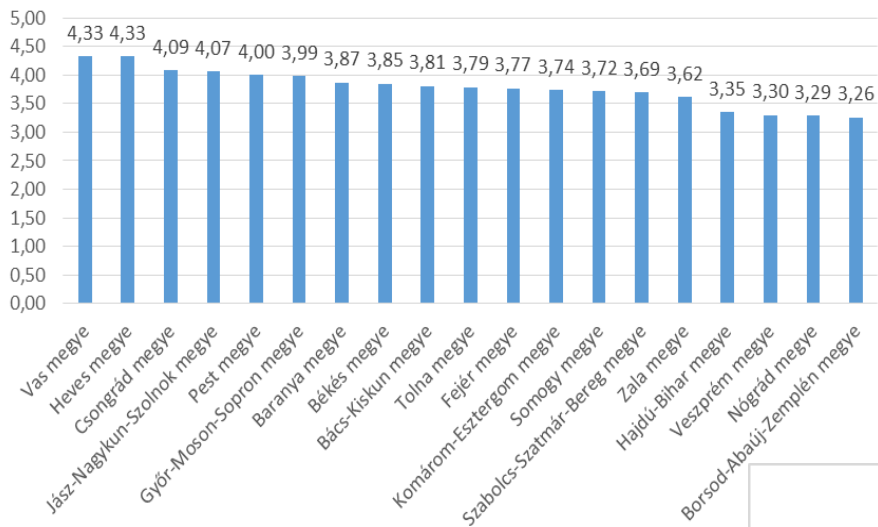

Iskola

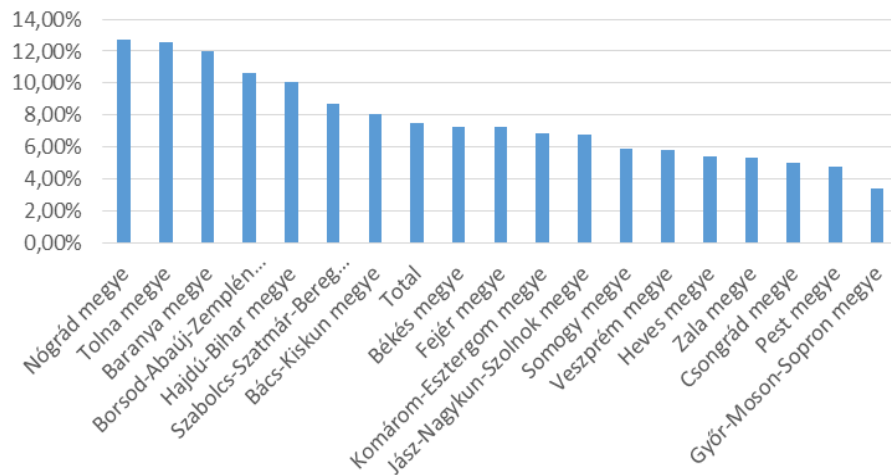
<p>Függő változók</p> <p>↓</p> <p>Magyarázó változók</p>	<p>A válaszadó a teszt kitöltését megelőző egy hónapban, és azt megelőzően is használt kábítószer? (N=778)</p>	<p>Ivott alkoholt a válaszadó az elmúlt egy hónapban? (N=1023)</p>
<p>jó tanulónak tartja-e magát a diák</p>	<p>NEGATÍV</p>	
<p>közösségben érzi magát az iskolában</p>	<p>NEGATÍV</p>	

Félévi tanulmányi átlag

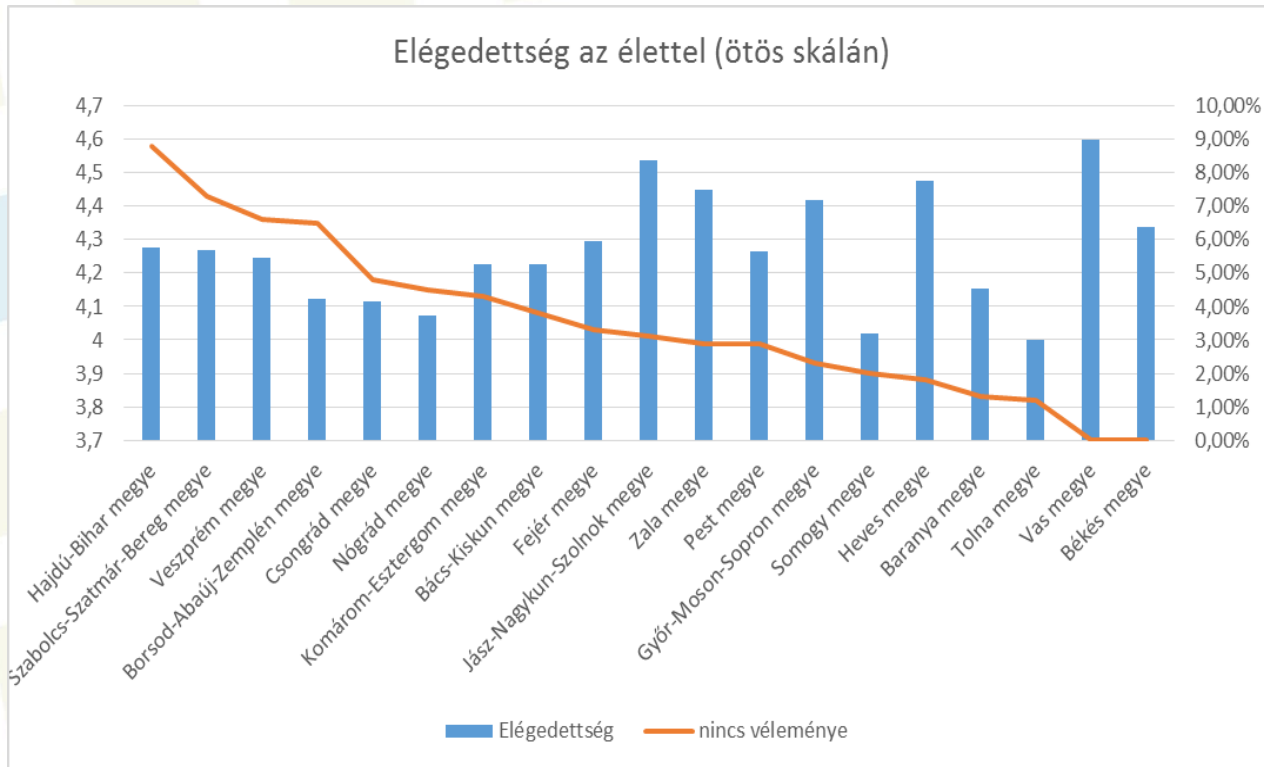

Nem olvastak neki mesét

Elégedettség az étellel (ötös skálán)

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

A kvalitatív vizsgálat néhány eredménye

Szakértők véleménye az iskoláról

- „A pedagógusok se információval, se eszközzel, módszertannal nem rendelkeznek arra, hogy ezekkel a gyerekekkel mi a teendő. Nem veszik észre.”
„Az oktatási rendszer az én véleményem szerint a lehető legnehezebben mozgatható rendszer. Nagyon kevésbé fejlődőképes. **Borzasztóan ragaszkodnak régi elvekhez.** Nem veszik észre, mondják, de mégsem veszik észre, hogy teljesen megváltozott populációval dolgoznak, akikhez új eszköztár szükséges.”(szakértő)
- „Tehát, valljuk be, hogy **az oktatásügyben a mentálhigiénés szemlélet nincs benne.** Tehát, ezt ki lehet mondani. Nem kevésbé van benne, nincs. Tehát, konkrétan nincs. Az oktatáson van a hangsúly. Az oktatásügy felső szférájába csak ezzel foglalkoznak. Maximum oktatás-módszertani kérdésekkel, de a mai napig egy.. a legalternatívabb iskolának számító Waldorf módszerrel kapcsolatba is súlyos előítéletek vannak.” (szakértő)
- „fél évvel ezelőtt szerveztem meg ezt a most két futó prevenciós programot, s mire odaértünk, hogy meg is jelenünk az intézményben.. Addig tárt karok, de amikor már odakerült, hogy meg kell szervezni, órarendbe bele kell iktatni, nem tudom, stb. Onnantól elkezdve csak a probléma van, és ezt érezzük egy iskola vezetése részéről, **nem várnak bennünket** és nekünk ez nagyon nem jó. Miközben a program ingyenes” (szakértő)

Hol vagytok biztonságban?

(északkelet-magyarországi város (ötödikesek)

A védőháló úgy-ahogy csak a városokban működik

- **Míg az állami rendszer elsősorban a hivatalos adminisztrációra és tűzoltásra kész elsősorban, a prevenciót civil alapítványok végzik.** Ezek száma kevés, elsősorban a nagyvárosokban jellemzők, és működésük hatékonyságát is erősen befolyásolja, milyen a kapcsolatuk az állami védőháló rendszerrel. **A civilek viszont a szegregátumokban már alig bukkannak fel.**
- A büntetőszemlélet még mindig inkább jelen van, mint a segítő szemlélet. Ráadásul a **hatósági és segítő feladatok összeecsúsznak** és szerepvavart okoznak.
- Az **egységes nyelv hiánya** és bizonyos szakmáknál a **titoktartás** viszont akadályozza ennek hatékonyságát.
- Az állami szereplők gyakran a helyben aktív **civil szervezetektől tanulják el** azokat a technikákat, amelyeket a képzésük során nem sajátítottak el, de elengedhetetlen ahhoz, hogy kezelni tudjanak bizonyos problémákat. Ilyen például a közösségi szociális munka, a közösségek megszólítása, a **közösségszervezés**, ami a bizalmi kapcsolat kialakításának első lépcsője lehet.
- Az esetmenedzserek ugyan jól fel tudják térképezni a problémákat, de nagyon kevés eszköz van a kezükben, **nem tudnak egy-egy gondhoz szolgáltatásokat rendelni**, mert csak olyan ingyenesen elérhető szolgáltatások vannak, amiket a civilek biztosítanak, ezek is leginkább a nagyvárosokban elérhetőek

Települési entrópia – társadalmi tőke hiány/helyi közösség

- szegényes infrastruktúra, rossz közlekedési lehetőségek, **közművesítés és aszfaltozás hiánya a szegregátumban,**
- gyér helyi szórakozási lehetőségek,
- nem megfelelő szülői minták, káros szenvedélyek és túlzottan megengedő nevelési kultúra,
- helyi elit gyenge konfliktuskezelési képessége, kreatív energiái, a kiégettség magas szintje, **alkohol- és antidepresszáns fogyasztás magas szintje a körükben**
- előítéletesség, **a szolidaritás hiánya**

Települési entrópia – társadalmi tőke hiány/helyi szolgáltatások

- korai szelekció megjelenése (egyházi óvoda, iskola megjelenése a településen az állami mellett), **egyház ambivalens szerepe**
- **az állami iskola leromlása**, Gólem hatás érvényesülése és a kreativitás hiánya
- **töredezett védőháló** (nincs kihez küldeni a klienseket, ezért inkább aluldetektál a rendszer)
- **civil egyesületek gyenge jelenléte**

A helyi közösség leszakadásának fokozatai

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Konklúzió

Konklúzió

A mi kutatásunk szerint:

- A helyi és iskolai közösségbe való beilleszkedés alapvető.
- Az ingerszegény családi és iskolai környezetben a gyerekek kreativitása és önismerete nagyon alacsony szinten marad.
- A helyi elit leszakadása, elkülönülési stratégiája gyorsítja a negatív folyamatokat.

A helyi közösség és az iskola klímájának milyensége erőteljesen befolyásolja a fiatalok szenvedélyfüggőségének kialakulását. Minél elfogadóbb és kreatívabb a közösség és az iskola, annál kevésbé lesz vonzó a cigi, pia és drog. Az iskola viszont akkor működik jól, ha a közösség integráns részeként tud funkcionálni. Ehhez pedig az egész közösséget is kell segíteni.

Komplex megelőzésre van szükség a tűzoltás helyett

- Tájékoztatás, információátadás, egészséges életre nevelés
- Alkohol, dohány és drog elérhetőségének korlátozása
- -----
- **Szülői szigor megtámogatása**, de ehhez partneri viszony szükséges
- **Ingergazdag környezet létrehozása**: szülőtámogatás és iskolai oktatás minőségének javítása (pedagógusképzés, egész napos iskola, szakkör, stb.)
- **Kreativitás fókuszba helyezése, újszerű pedagógiai megoldások bevezetése**
- **A helyi közösség segítése, közösségépítés** (a helyi felnőtt társadalom depresszióval küzd, az ezzel való megküzdéshez nem kapnak segítséget)
- **Tárca- és szektorközi koordináció és kooperáció**

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

Köszönöm a figyelmet!

lannert.judit@t-tudok.hu